

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

Alueidenkäytön suunnittelun tavoitteisiin lisätyt ilmastonmuutos ja kansallinen turvallisuus ovat kannatettavia ja ajankohtaisia tavoitteita.

8 §:ssä asetetaan yhteistyövelvoite suurimmille kaupunkiseuduille alueidenkäytön, asumisen ja liikennejärjestelmän yhteensovittamista koskevissa seudullisissa asioissa. Seutuyhteistyö on ollut toimivaa vapaaehtoiselta pohjalta, eikä tällainen velvoite lain tasolla ole tarpeellinen.

Vapaa-alueiden järjestämistä koskevan kohdan poistaminen suunnittelutarvealueen käsitteestä (9 §) voi vaikeuttaa asemakaavan laajentamista kasvavilla kaupunkiseuduilla huomioiden asemakaavan sisältövaatimukset riittävästä puistojen, viheralueiden tai muiden lähivirkistykseen soveltuvien alueiden määrästä.

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

Kunta pitää tärkeänä, että 16 §:n mukaisten seurantatehtävien osalta vastuut ovat selkeät ja ettei kunnalle synny päällekkäisiä seurantatehtäviä ympäristöhallinnon tai museoviranomaisten kanssa.

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

-

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

Uusi momentti yleiskaavan laatimisesta maakuntakaavasta poiketen joustavoittaa maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden yhteensovittamista kuntakaavoituksessa.

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

Yleiskaavan sisältövaatimuksiin esitetyt lisäykset eivät saa kokonaisuutena lisätä selvitystaakkaa tai aiheuttaa kasvavaa korvausvelvollisuutta kunnalle. Kunnan korvausvelvollisuus voi kasvaa esimerkiksi Kaavojen toteuttamista koskevassa lain 101 a §:ssä ehdotetun vuoksi tilanteessa, jossa sisältövaatimukset täyttävän kaavan laatiminen edellyttää metsänkäyttöä rajoittavien määräysten sisällyttämistä kaavaan.

33 §:ssä rakennuskiellon ja toimenpiderajoituksen kestoksi on rajattu enintään 8 vuotta (5+3 vuotta). Ehdotettu raja voi olla liian lyhyt huomioiden, ettei kaavoituksen venyminen kaikissa tilanteissa johdu kunnan toiminnasta.

Kolme kuukauden määräaika kuntien yhteisen yleiskaavan hyväksymiskäsittelyille on liian tiukka eikä huomioi kunnallisen päätöksenteon erityispiirteitä. Sopivampi raja on kuusi kuukautta.

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

Asemakaavan sisältövaatimuksiin esitetyt lisäykset eivät saa kokonaisuutena lisätä selvitystaakkaa tai aiheuttaa kasvavaa korvausvelvollisuutta kunnalle. Kunnan korvausvelvollisuus voi kasvaa esimerkiksi Kaavojen toteuttamista koskevassa lain 101 a §:ssä ehdotetun vuoksi tilanteessa, jossa sisältövaatimukset täyttävän kaavan laatiminen edellyttää metsänkäyttöä rajoittavien määräysten sisällyttämistä kaavaan.

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

Vähittäiskaupan suuryksikköjä koskevan sääntelyn keventäminen on kannatettava tavoite.

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Kategorisen etäisyysvaatimuksen asettaminen tuulivoimaloiden ja asutuksen välille ei ole tarkoituksenmukainen keino kasvattaa tuulivoiman hyväksyttävyyttä. Kategorinen etäisyysvaatimus ei huomioi mahdollista tulevaisuuden teknistä kehitystä tai paikallisia olosuhteita.

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

70 §:ssä ehdotettu mahdollisuus käyttää yleiskaavaa aurinkovoimalan rakentamisluvan perusteena on kannatettava ja selkeyttää nykyistä suunnittelu- ja lupakäytäntöä. Sen sijaan rakentamislain 46 §:ään esitetty 10 hehtaarin asemakaavoituskynnys aurinkovoimaloille on liian matala. Matala kaavoituskynnys kaventaa kunnan harkintavaltaa ja rajoittaa paikallisten olosuhteiden huomioimista sopivan lupaprosessin määrittelyssä.

Lain perusteluissa on lain tulkinnan kannalta tärkeää avata, mitä tarkoittaa 72 §:ssä edotettu aurinkovoimarakentamista koskeva erityinen sisältövaatimus: ”aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle.”

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

78 §:n voimassa olevaan lakiin verrattuna muutettu muotoilu: ”Kaavan on perustuttava kaavan todennäköisesti merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämään tarpeelliseen tietoon ja selvityksiin” on kannatettava ja tukee saatavissa olevan tietopohjan hyödyntämistä kaavoituksessa sekä selvitysten kohdentamista kaavan merkityksen edellyttämällä tavalla. On hyvä, että perusteluissa on avattu tarkemmin, millaista tietoa kaavaprosessin pohjana on mahdollista hyödyntää ja milloin lisäselvitykset ovat tarpeellisia.

79 §:ssä esitetty kaavoituskatsauksen korvaaminen verkossa ylläpidettävällä aineistolla vireillä olevista ja vireille tulevista kaavoista on hyvä ja hallintotaakkaa keventävä ehdotus.

Tiedoksiannon muuttaminen hallintolain 62 § mukaiseksi yhden kaavoitusvaiheen (kaavaehdotus) osalta ei ole tarkoituksenmukaista ja on omiaan aiheuttamaan sekaannusta ja menettelyvirheitä kaavoitusprosessiin.

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

90 §:ssä säädetään maanomistajan aloitusoikeudesta asema- ja yleiskaavojen laatimiseen. Esitetty vaatimus aloitteiden käsittelystä kunnan monijäsenisessä toimielimessä on kunnan hallintoa kuormittava, eikä tiukka 4 kuukauden käsittelyaika mahdollista aloitteiden laadukasta käsittelyä huomioiden kaavoituksen työkuorman vaihtelu eri vuodenaikoina. Mikäli kyseinen aloiteoikeus halutaan säätää, kunnalla tulee olla hallintosäännössään mahdollisuus päättää aloitteiden käsittelytavasta. Sopivampi aikaraja aloitteiden käsittelylle on esimerkiksi 6 kuukautta.

Koemmentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

-

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

-

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

-

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

114 §:ssä valitusoikeutta asemakaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä rajattaisiin nykyistä tiukemmin asianosaisiin. Yhteisöjen valitusoikeutta rajattaisiin muistutusvelvollisuudella, joka on edelleen sidottu mahdollisiin kaavaehdotukseen tehtyihin sisällöllisiin muutoksiin. On tärkeää arvioida, sujuvoittavatko kyseiset asianosaisuuden ja kaavan sisältömuutosten tulkintaan liittyvät valitusoikeuden rajauskeinot tosiasiaissa valitusten käsittelyä.

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto ja voimaantuloa koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 20 Erinäiset säännökset

-

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislaki)

Kaavojen toteuttamista koskevassa lain 101 a §:n mukaan: ”Maanomistajalla on oikeus saada maakunta-, yleis- tai asemakaavan suojelumääräyksestä johtuvasta rajoituksesta metsätalouden harjoittamiselle kunnalta korvaus, jos rajoituksesta aiheutuu vähäistä suurempaa taloudellista menetystä.” Korvausvelvollisuutta maakuntakaavan suojelumääräyksestä ei tule säätää kunnalle. Yleis- ja asemakaavan osalta lain kirjauksen tulee olla selkeä eikä se saa olla ristiriidassa luonnon monimuotoisuutta, luonnonarvoja sekä virkistysalueiden saavutettavuutta ja riittävyttä koskevien sisältövaatimusten kanssa.

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

Rakentamislain 46 §:ään esitetty 10 hehtaarin asemakaavoituskynnys aurinkovoimaloille on liian matala. Matala kaavoituskynnys kaventaa kunnan harkintavaltaa ja rajoittaa paikallisten olosuhteiden huomioimista sopivan lupaprosessin määrittelyssä.

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Muraja Kaija-Sisko

Kempeleen kunta - Kempeleen kunnanhallitus 23.6.2025 § 226